

www.mevzuattakip.com.tr

Belediyelere Personel Alımında Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Süreci

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü Samet ÇELİK tarafından kaleme alınan bu yazıda “güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması” konusu ile ilgili mevzuatımızda yaşanan değişimler Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda incelenecek, konu ile ilgili kavramsal şema çizildikten sonra belediyeye memur, kadrolu işçi, sözleşmeli personel ve şirket işçisi alımında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılıp yapılmayacağı mevzuat hükümleri çerçevesinde incelenmiştir. *****YAZININ TAMAMINI SİTE ÜYELERİ OKUYABİLMEKTEDİR. ÜYELİK İÇİN ÜCRETSİZ KAYIT YAPABİLİR VE YAZIYI OKUYABİLİRSİNİZ*****

BELEDİYELERE PERSONEL ALIMINDA GÜVENLİK SORUŞTURMASI VE ARŞİV ARAŞTIRMASI SÜRECİ

Samet ÇELİK

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü

1. Giriş

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kavramları, ülkemizde uygulanmaya başlandığı zamandan günümüze uzanan süreçte gerek hukuki gerek siyasi mecrada tartışmalara neden olmuştur. Hukuki tartışmalar, kişi hakkında gerçekleştirilecek güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması işlemlerinin anayasada yer alan temel hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı uygulamalara sebep olacağı ve bahse konu kavramları düzenleyen hukuki metinlerin sağlam temele oturtulamadığı minvalinde ilerlerken; siyasi tartışmalar ise daha çok hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılan kişilerin, idarenin insafına bırakılarak objektif kriterlerden ziyade sübjektif kriterler esas alınarak değerlendirilmesi üzerine yoğunlaşmaktadır. Her iki tartışmanın

da haklılık payı yüksek olacak ki güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması ile ilgili özellikle son yıllarda bazı kanun maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve iptal kararları üzerine de kanun koyucu tarafından yeni yasal düzenlemeler getirilmiştir.

1982 Anayasasının 128 inci maddesinde; “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” hükmüne yer verilmiştir. Yani devletin sunmakla yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin kamu görevlileri eliyle yürütüleceği ifade edilmektedir. Kamu görevine girme hakkı ise 1982 Anayasasının 70 inci maddesinde; “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” şeklinde düzenlenmiştir. Anayasa maddesinden anlaşıldığı üzere kamu hizmetine girme hakkının her vatandaşa isteğine bağlı olarak tanındığı, ancak kamu hizmeti ile ilgili göreve alınacak kişinin kamu hizmetinin gereklerine uygun olması esas kabul edilmiştir. Günümüzde kamu hizmetinin gerekliliklerinden bir tanesi de “güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yazımızda “güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması” konusu ile ilgili mevzuatımızda yaşanan değişimler Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda incelenecek, konu ile ilgili kavramsal şema çizildikten sonra belediyeye memur, kadrolu işçi, sözleşmeli personel ve şirket işçisi alımında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılıp yapılmayacağı mevzuat hükümleri çerçevesinde incelenecektir.

2. Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması ile İlgili Mevzuatımızda Yaşanan Değişiklikler

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kavramları ve uygulaması; ilk olarak Bakanlar Kurulunun 08.03.1990 tarihli ve 1990-245 sayılı kararıyla yürürlüğe konulan Güvenlik Soruşturması Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Ancak mezkur yönetmeliğe bakıldığında yönetmeliğin dayanağı olan herhangi bir kanun maddesinin olmadığı ve bu durumun hukuk devleti ilkesi ile çeliştiği görülmektedir. Konu ile ilgili yönetmelik, bakanlar kurulu kararı vb. hukuksal metinlerle düzenleme yapılmaya çalışılmasına rağmen ilk kanun metni; 26/10/1994 tarihinde çıkarılan 4045 sayılı Güvenlik Soruşturması, Bazı Nedenlerle Görevlerine Son Verilen Kamu Personeli ile Kamu Görevine Alınmayanların Haklarının Geri Verilmesi ve 1402 Numaralı Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun olmuştur. Bu Kanunun 1 inci maddesi ile güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının hangi kamu kurum ve kuruluşlarında görev alan personel hakkında yapılacağı hüküm altına alınarak konu ile ilgili kanuni dayanak oluşturulmaya çalışılmıştır. Kanunun 1 inci maddesi dayanak kabul edilerek 12/4/2000 tarih ve 24018 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği ile konu detaylandırılarak “ilk defa veya yeniden kamu

hizmeti ve görevlerine atanacaklar” hakkında da güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması hüküm altına alınmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48 inci maddesinde memurluğa girişte genel ve özel şartlar düzenlenmiştir. Genel şartlar vatandaşlık, yaş, öğrenim, mahkûmiyet, askerlik ve sağlık şartlarıdır. Genel şartlara 3.10.2016 tarihli 676 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamesi’nin 74 üncü maddesi ile “güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak” şartı eklenmiştir. Bu şart 7070 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanununun 60 inci maddesi uyarınca tekrarlanarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48/A fıkrasının 8 nolu bendine derç edilmiştir. Böylelikle Olağanüstü Hal döneminde çıkarılan mevzuatsal düzenlemeler ile “güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmış olmak” kamu hizmetine girmek isteyen kişiler için genel bir şart kabul edilmiştir. Ancak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48/A fıkrasının 8 nolu bendi Anayasa Mahkemesince güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması neticesinde kişisel verilere ilişkin bilgi ve belgelerin alınmasına ve kullanılmasına ilişkin güvenceler kanunla belirlenmeksizin kullanılmasına izin verilmesinin Anayasanın 13 üncü ve 20 inci maddelerine aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesinin E:2018/73 K:2019/65 sayılı kararı ile 24.07.2019 tarihinde iptal edilmiştir. Böylece bu tarihten itibaren kamu hizmetine girme hususunda kişiler hakkında güvenlik soruşturması yapılıp yapılmayacağı tartışmalara neden olsa da uygulamada ilk defa veya yeniden kamu hizmetine girecek kişiler hakkında 4045 sayılı Kanununun 1 inci maddesi dayanak alınarak hazırlanan “Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği” uyarınca güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmaya devam edilmiştir.

4045 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin 2 nci fıkrasına; 18/10/2018 tarih ve 7148 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi uyarınca; “Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimler, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kapsamında bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları arşivlerinden ve elektronik bilgi işlem merkezlerinden bilgi ve belge almaya, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesinin beşinci ve 231 inci maddesinin on üçüncü fıkraları kapsamında tutulan kayıtlara ulaşmaya, Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yürütülen soruşturma sonuçlarını, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar ile kesinleşmiş mahkeme kararlarını almaya yetkilidir.” hükmü eklenmiştir. Ancak bu hüküm de Anayasa Mahkemesince güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması neticesinde kişisel verilere ilişkin bilgi ve belgelerin alınmasına ve kullanılmasına ilişkin güvenceler kanunla belirlenmeksizin kullanılmasına izin verilmesinin Anayasanın 13 üncü ve 20 inci maddelerine aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesinin E:2018/73 K:2019/65 sayılı kararı ile 19.02.2020 tarihinde iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 4045 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasını iptal etmesi neticesinde, mezkur hükmün dayanak alındığı “Güvenlik

Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği” de 19.02.2020 tarihinden itibaren uygulanamaz hale gelip yürürlükten kalkmıştır.

Anayasa Mahkemesinin gerek 657 sayılı Kanun gerekse de 4045 sayılı Kanunun güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması ile ilgili hükümlerini iptal etmesi neticesinde kamu hizmetine girmede güvenlik soruşturması yapılıp yapılmayacağı ile ilgili siyasi mecralarda farklı yorumlamalara sebep olmuş, bu yorum farklılıklarını ortadan kaldırmak ve Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda da yeni bir düzenleme yapmak amacıyla kanun koyucu tarafından 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu çıkartılarak 17.04.2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Mezkur Kanun, kamu hizmetine girmede güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması ile ilgili genel bir çerçeve çizmiş, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının nasıl yapılacağına ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirleneceği belirtilmiş, ancak şu anda konuya ilişkin herhangi bir yönetmeliğin de yayınlanmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak kamu hizmetine girecek kişiler hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması ile ilgili kanuni dayanağın 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu’ndan kaynaklandığı, uygulamaya ilişkin esas ve usullerin nasıl olacağı ile ilgili ikincil bir mevzuatın hala düzenlenmediği, bu durumun uygulamada standardı sağlamaktan uzaklaşarak objektif kriterlerden ziyade sübjektif kriterlerin öncelik kazanmasına sebep olabileceği düşünülmektedir.

3. Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kavramları İle Sürecin İşleyişi

Arşiv Araştırması ve Güvenlik Soruşturması kavramları 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu’nun 4 üncü ve 5 inci maddelerinde tanımlanmıştır. Arşiv araştırması; kişi ile ilgili adli sicil kaydı, kolluk kuvvetleri tarafından halen aranıp aranmadığı, hakkında herhangi bir kısıtlama olup olmadığı, hakkında kesinleşmiş mahkeme kararları ve 5271 sayılı Kanunun 171/5 ve 231/13 uyarınca alınmış kararlar ve devam eden veya sonuçlanmış soruşturma ya da kovuşturma olup olmadığı, hakkında daha önce kamu görevinden çıkarılma veya kesinleşmiş memurluktan çıkarılma cezası bulunup bulunmadığının mevcut kayıtlardan tespit edilmesi işlemidir.

Güvenlik soruşturması ise arşiv araştırmasındaki hususlara ilave olarak kişi hakkında görevin gerektirdiği niteliklerle ilgili kolluk kuvvetleri ve istihbarat ünitelerindeki olgusal verilerin, yabancı devlet kurumları ve yabancılarla ilişkisinin, terör örgütleri veya suç işlemek amacıyla kurulan örgütlerle eylem birliği, irtibat ve iltisak içinde olup olmadığının mevcut kayıtlardan tespit edilmesidir. Kısacası güvenlik soruşturması, arşiv araştırmasını da kapsayacak şekilde yapılarak kamu hizmetine girecek kişinin görevin gerektirdiği niteliklere uygun olup olmadığının tespit edilmesidir.

Kimler hakkında güvenlik soruşturması kimler hakkında arşiv araştırması yapılacağı; bu işlemlerin hangi birimler tarafından gerçekleştirileceği, bu işlemler sonucunda kişi hakkında değerlendirmenin nasıl yapılacağına ilişkin soruların cevabı 7315 sayılı Kanunda bulunmaktadır. Mezkur Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında arşiv araştırmasının; statüsü veya çalıştırma şekline bağlı olmaksızın ilk defa veya yeniden memuriyete yahut kamu görevine atanacaklar hakkında yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Buradan hareketle kamu görevine ilk defa atanacak memur ya da sözleşmeli personel hakkında yalnızca arşiv araştırmasının yapılacağı, güvenlik soruşturmasının yapılmayacağı anlaşılmaktadır. Ancak 3 üncü maddenin 2 nci fıkrasında; kurum ve kuruluşlardaki gizlilik dereceli birimler, Milli Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, jandarma, emniyet, sahil güvenlik ve istihbarat teşkilatlarında çalıştırılacak kamu personeli ile ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde çalışacak personel, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışacak öğretmenler, üst kademe kamu yöneticileri, özel kanunları uyarınca güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına tabi tutulan kişiler ile milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis, hizmetlerde statüsü veya çalıştırma şekline bağlı olmaksızın istihdam edilenler hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması birlikte yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yani Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında sayılanlar haricinde kamu hizmetine girme hususunda arşiv araştırması dışında güvenlik soruşturması yapılamayacaktır. Örnek vermek gerekirse belediyeye memur veya sözleşmeli personel alımında yalnızca arşiv araştırması yapılacak; 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca üst kademe yöneticileri olarak belediyelerde; en az genel müdür ve benzeri daha üst kademe yöneticileri için güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması birlikte yapılacaktır.

Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması; 7315 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrası uyarınca Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve mahalli mülki idare amirlikleri tarafından yapılır. Bahse konu birimler tarafından elde edilen verilerin değerlendirilmesi amacıyla mezkur Kanunun 7 nci maddesi uyarınca Değerlendirme Komisyonları kurulmuştur. Yazımızın konusu “belediyelerle” sınırlı olduğu için belediyeler özelinde Değerlendirme Komisyonları; belediye başkanının görevlendireceği bir üst kademe yöneticinin başkanlığında teftiş/denetim, personel ve hukuk birimleri ile uygun görülecek diğer birimlerden birer üyenin katılımıyla başkan dahil en az beş kişiden ve tek sayıda olacak şekilde oluşturulmaktadır. Değerlendirme Komisyonları güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla görevli birimlerce kendisine iletilen memuriyet veya kamu görevlerine uygunluğun değerlendirilmesi hususundaki verileri nesnel ve gerekçeli olarak değerlendirip atamaya yetkili amire sunmakla yükümlüdür. Örnekle açıklarsak, belediyelere memur alımında kişinin kamu görevinin gerektirdiği niteliklere uygun olup olmadığı hususları ile ilgili bilgi ve belgeler MİT, Emniyet Genel Müdürlüğü ve mahalli mülki idare amirlikleri tarafından toplanacak, elde edilen veriler belediyeler uhdesinde kurulan Değerlendirme Komisyonlarına havale edilecek ve bu komisyonca da veriler ışığında kişi hakkında objektif ve gerekçeli

karar hazırlanarak atamaya yetkili amire sunularak süreç nihayete erdirilecektir.

4. Belediyelerde Hakkında Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yapılacak Personel

Belediyelerde çalışan personelleri; memur, sözleşmeli personel, kadrolu işçi, geçici işçi ve şirket işçisi[1] olmak üzere 5 grup altında sınıflandırmak mümkündür. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam Şekilleri" başlıklı 4 üncü maddesinde; "Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür." hükmüne yer vererek kamu hizmetine bağlanma biçimlerini saymaktadır.¹ Bu kısımda bahse konu kamu hizmetine bağlanma biçimleri sayılan statülere ilişkin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının belediyeler tarafından yapılıp yapılmayacağı, yapılacaksa hangi mevzuat dayanak alınarak iş ve işlem gerçekleştirileceği ile ilgili değerlendirmeler paylaşılacaktır.

Öncelikle kamu hizmetine bağlanma biçimlerinden "memur" statüsü ile ilgili kamu hizmetine girmede 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48/A fıkrasının 8 nolu "güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmış olmak" hükmünün Anayasa Mahkemesinin E:2018/73 K:2019/65 sayılı kararı ile iptal edildiğinden iki önceki kısımda bahsetmiştik. Her ne kadar bu hüküm iptal edilse de belediyelere memur alınırken haklarında arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yapılıp yapılmayacağına ilişkin hüküm 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'nun 3 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre belediyelere ilk defa veya yeniden memur alımında yahut kamu görevine atanacaklar hakkında arşiv araştırmasının yapılacağı, 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca genel müdür ve daha üst düzeydeki pozisyonlara alınacak üst kademe yöneticileri içinse hem arşiv araştırması hem güvenlik soruşturmasının yapılacağı belirtilmektedir. Kısaca belediyelere memur alımında sadece arşiv araştırmasının yapılacağı; genel müdür ve üstü pozisyonlarda yer alan üst kademe yöneticileri için arşiv araştırmasının yanı sıra güvenlik soruşturmasının da yapılacağı unutulmamalıdır.

Belediyelere alınacak sözleşmeli personel hakkında güvenlik soruşturması yapılacağı Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 12 nci maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca hüküm altına alınmıştı. Ancak bu hüküm 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48/A fıkrasının 8 nolu alt bendine atıfta bulunmaktaydı. Biraz önce de bahsettiğimiz gibi mezkur madde hükmü Anayasa Mahkemesinin E:2018/73 K:2019/65 sayılı kararı ile iptal edildiğinden sözleşmeli personel hakkında güvenlik soruşturması yapılması hususunda Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 12 nci maddesinin 3 üncü fıkrası hükümsüz hale gelmiştir. Ancak 7315 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "... statüsü veya çalıştırma şekline bağlı olmaksızın ilk defa veya yeniden memuriyete yahut kamu görevine atanacaklar hakkında yapılır." hükmü herhangi bir statü veya çalıştırma şekli ayrımı

gözetmediğinden kamu hizmetine bağlanma biçimlerinden olan sözleşmeli personel için de uygulanma imkanı tanıyacaktır. Dolayısıyla belediyelere sözleşmeli personel alımında sadece arşiv araştırması yapılacak olup güvenlik soruşturması yapılmayacaktır.

Belediyelerde görev yapan veya yapacak olan işçiler her ne kadar özlük hakları bakımında 4857 sayılı İş Kanununa tabi olsalar da ifa ettikleri görev bakımından Türk Ceza Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 6/c bendi uyarınca kamu görevlisi sıfatına haiz olduğu düşünülmektedir. İşçiler ya da geçici işçiler hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılıp yapılmayacağına ilişkin ne 4857 sayılı İş Kanunu'nda ne de Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak 7315 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "... statüsü veya çalıştırma şekline bağlı olmaksızın ilk defa veya yeniden memuriyete yahut kamu görevine atanacaklar hakkında yapılır." hükmü herhangi bir statü veya çalıştırma şekli ayrımı gözetmediğinden kamu hizmetine bağlanma biçimlerinden olan işçi ve geçici işçi için de uygulanma imkanı tanıyacaktır. Çünkü yukarıda da bahsettiğimiz gibi işçiler belediyelerde ifa ettikleri görev bakımında kamu görevlisi sıfatına haizdir. Dolayısıyla belediyelere işçi veya geçici işçi alımında sadece arşiv araştırması yapılacak olup güvenlik soruşturması yapılmayacaktır.

Son olarak belediyelere alınacak şirket işçileri hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılıp yapılmayacağına ilişkin düzenleme 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren "İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar"da belirtilmiştir. Mezkur kararın "Şirket Personelinde Aranacak Şartlar" başlıklı 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 6 ncı bendinde "Güvenlik Soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak" hüküm altına alınmıştır. 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'nun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında "(...) özel kanunları uyarınca güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına tabi tutulan kişiler (...)" için hem güvenlik soruşturması hem de arşiv araştırmasının birlikte yapılacağı belirtildiğinden 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının bahsi geçen maddesi uyarınca belediyeye şirket işçisi alırken yalnızca arşiv araştırması veya yalnızca güvenlik soruşturması yapılabileceği gibi hem arşiv araştırması hem de güvenlik soruşturmasının yapılmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır.

5. Sonuç

Ülkemizde güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kavramları ve bu kavramların kamu hizmetine girecekler hakkında uygulanmasına ilişkin esas ve usuller birçok defa mevzuatsal değişikliklere uğramıştır. Konu ile ilgili ilk yasal düzenlemenin yapıldığı

1990 yılından günümüze kadar gerek hukuki gerek siyasi tartışmaların odağında yer alan kamu hizmetine girişte güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapıp yapılmayacağı; Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda negatif statü hakları içerisinde yer alan kişisel verilerin korunması hürriyeti de gözetilerek kanun koyucu tarafından 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu ile düzenlenmiştir. Mezkur Kanun ile kimler hakkında arşiv araştırması kimler hakkında güvenlik soruşturmasının yapılacağı, bu işlemin hangi kurumlar tarafından gerçekleştirileceği ve kişiler hakkında toplanan verilerin nasıl değerlendirileceğine ilişkin düzenlemeler hakkında genel bir çerçeve çizilmiş, ancak kanunun uygulanması hususunda konuyu detaylandırarak ikincil bir mevzuatın mevcut durumda yayınlanmadığı görülmektedir.

Belediyeler, kamu hizmetinin gerekleri doğrultusunda istihdam edecekleri memur, sözleşmeli personel, daimi işçi ve geçici işçiler hakkında 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu uyarınca sadece arşiv araştırması yapacak, ancak 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca üst kademe yöneticisi sıfatına haiz genel müdür ve daha üst konumda istihdam edeceği memurlar için hem arşiv araştırması hem de güvenlik soruşturmasını birlikte yapacaktır. Belediyelere alınacak şirket işçileri hakkında 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ilgili hükümleri uyarınca sadece arşiv araştırması ya da sadece güvenlik soruşturması yapılabileceği gibi her ikisinin de yapılması bakımından herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Belediyeler, istihdam edecekleri memur, sözleşmeli personel, işçi ve şirket işçisi hakkında yapılacak arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması işlemleri ile ilgili kendi uhdelelerinde belediye başkanının görevlendireceği bir üst kademe yöneticisinin başkanlığında teftiş/denetim, personel ve hukuk birimleri ile uygun görülecek diğer birimlerden birer üyenin katılımıyla başkan dahil en az beş kişiden ve tek sayıda olacak şekilde Değerlendirme Komisyonları kuracaklardır. Değerlendirme Komisyonları, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmakla kanunen yükümlü kılınan MİT, Emniyet Genel Müdürlüğü ve mahalli mülki idare amirlikleri tarafından elde edilen ve kendilerine sunulan veriler doğrultusunda kamu hizmetine girmek isteyen kişi hakkında rapor hazırlayıp atamaya yetkili amire sunarak süreci sona erdirecektir.

Sonuç olarak, belediyelere alınacak personel hakkında gerçekleştirilecek güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması kavramlarının siyasi bir irade tarafından yönetilen belediye kamu tüzel kişiliğinde tartışmalara sebep olmaması için kişiler hakkında objektif kriterlere dayalı idari işlem tesis edilmeli, kamu hizmetine bağlanma biçimlerinin hepsi için güvenlik soruşturması uygulamasının genel bir şart olmadığı gözetilmelidir.

[1] Geçici personel; 1/2/2018 tarih ve 7079 sayılı Kanununun 17 maddesi ile kabul edilen 20/11/2017 tarih ve 696 sayılı KHK'nın 17. maddesi ile kaldırılmıştır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA